NINA Rapport 655

Gåsejakt i Nord-Trøndelag

Resultater fra ulike jaktorganiseringer i 2010

Ingunn M. Tombre
Gitte Høj Jensen
Jesper Madsen
Einar Eythórsson
Ove Martin Gundersen

NINA
Norsk institutt for naturforskning

LAGSPILL

ENTUSIASME

INTEGRITET

KVALITET

Samarbeid og kunnskap for framtidas miljøløsninger

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Norsk institutt for naturforskning

Gåsejakt i Nord-Trøndelag

Resultater fra ulike jaktorganiseringer i 2010

Ingunn M. Tombre
Gitt Høj Jensen
Jesper Madsen
Einar Eythórsson
Ove Martin Gundersen

Gåsejakt i Nord-Trøndelag. Resultater fra ulike jaktorganiseringer i 2011 - NINA Rapport 655, 32 s.

Tromsø februar 2011

ISSN: 1504-3312
ISBN: 978-82-426-2237-2

RETTIGHETSHAVER
© Norsk institutt for naturforskning
Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET
Åpen

PUBLISERINGSTYPE
Digitalt dokument (pdf)

REDAKSJON
Ingunn M. Tombre

KVALITETSSIKRET AV
Sidsel Grønvik (sign.)

ANSVARLIG SIGNATUR
Forskningssjef Sidsel Grønvik

OPPDRAGSGIVERE
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Direktoratet for naturforvaltning

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER
Paul Harald Pedersen, Miljøvernavdelingen
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Arild Espelien
Direktoratet for naturforvalting

FORSIDEBILDE
Karl-Otto Jacobsen ©

NØKKELORD
Kortnebbgås, grågås, høsttrekk, arealbruk jakt, landbruk, konflikter, bestandskontroll, forvaltning, Nord-Trøndelag

KEY WORDS
Pink-footed goose, greylag goose, autumn migration, land use, hunting, agriculture,population control, management, Nord-Trøndelag

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor
7485 Trondheim
Telefon: 73 80 14 00
Telefaks: 73 80 14 01

NINA Oslo
Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Telefon: 73 80 14 00
Telefaks: 22 60 04 24

NINA Tromsø
Framsenteret
9296 Tromsø
Telefon: 77 75 04 00
Telefaks: 77 75 04 01

NINA Lillehammer
Fakkelgården
2624 Lillehammer
Telefon: 73 80 14 00
Telefaks: 61 22 22 15

www.nina.no

Sammendrag

Tombre, I. M., Jensen, G. H., Madsen, J., Eythórsson, E. & Gundersen, O. M. 2011. Gåsejakt i Nord-Trøndelag. Resultater fra ulike jaktorganiseringer i 2010. – NINA Rapport 655, 32 s.

Jakten på gås har økt i Nord-Trøndelag de siste årene, og høstrastende kortnebbgjess *Anser brachyrhynchus* fra den Svalbard-hekkende bestanden felles i økende antall i regionen. Data fra Statistisk Sentralbyrå viser at over 80 % av kortnebbgjess som årlig felles i Norge blir felt i Nord-Trøndelag, noe som gir fylket en sentral rolle innen jaktforvaltningen av arten i dag. Flere grunneierlag har foretatt justeringer av jaktordningen de siste par årene, og i denne rapporten belyser vi noen av disse endringene og deres konsekvenser med særlig fokus i to områder i Nord-Trøndelag; Egge (sju grunneiere involvert) og Skogn (i underkant av hundre grunneiere). I Egge var jakten i 2010 tredoblet sammenlignet med de foregående sesongene. Et forbud mot ettermiddagsjakt og god tilrettelegging med felles jaktkortsalg og personlig oppfølging av jegerne gjorde området til et attraktivt jaktområde. Erfarne jaktlag kunne jakte uforstyrret, og felte store mengder med gjess på få jaktdager. I Skogn antas fellingene også å ha vært økende i 2010, selv om her ikke er sammenlignbare data på dette. Til tross for at det ble observert færre gjess i område sammenlignet med foregående sesonger, var det mange jegere som jaktet under en felles jaktorganisering som nærmere hundre grunneiere stod bak. En kvantifisering av gjessenes ressursgrunnlag (spillkorn på stubbåkre) viser at gjessene har mengder med ressurser tilgjengelig. Det er fortsatt ressurser igjen på åkrene når de fleste gjessene er dradd sørover, og mange gjess var dradd lenge før snøen ble liggende på bakken. Vi antar derfor at det flere steder i Nord-Trøndelag fortsatt jaktes for intenst slik at gjessene trekker tidligere enn de andre miljøparametrene skulle tilsi. Vi foreslår at grunneierne vurderer å etablere lengre jaktfrie perioder på større sammenhengende områder, som gjerne kan alternere på ukebasis, for å få flere gjess til å oppholde seg i regionen over en lengre periode. Det registreres, og blir rapportert om, skadeskyting av gjess og for lange skuddavstander under jakten. For å redusere dette til et minimum er det viktig fortsatt å ha fokus på etiske retningslinjer for gåsejakten og for de spesifikke ferdighetene som trengs for denne formen for jakt.

Ingunn M. Tombre
NINA, avdeling for arktisk økologi
Framsenteret
9296 Tromsø

Gitte Høj Jensen og Jesper Madsen
Danmarks Miljøundersøgelser
Afdeling for Arktisk Miljø/ Århus Universitet
Frederiksborgvej 399, P. O. Box 358
4000 Roskilde, Danmark

Einar Eythórsson
NIKU, Norsk institutt for kultrminneforskning
Framsenteret, 9296 Tromsø

Ove Martin Gundersen
NINA og Rendum, 7620 Skogn

Abstract

Tombre, I. M., Jensen, G. H., Madsen, J., Eythórsson, E. & Gundersen, O. M. 2011. Gåsejakt i Nord-Trøndelag. Resultater fra ulike jaktorganiseringer i 2010. – NINA Rapport 655, 32 s.

The population of the Svalbard-breeding Pink-footed goose *Anser brachyrhynchus* has increased over the last decades and conflicts with agricultural interests have increased correspondingly. In the county of Nord-Trøndelag, central Norway, the regional management authorities have invited for an increased hunting of the species as an alleviating initiative and the harvest has increased significantly in the region over the past few years. At present, the Nord-Trøndelag county is responsible for 80 % of the harvest in Norway (around 2000 geese per year), giving the region a special responsibility regarding the game management of the species. Several teams of landowners have cooperated in local hunting practice, and in the present report we evaluate two of these arrangements. At one site, Egge in Steinkjer municipality, seven landowners have made a common hunting scheme for their properties. This arrangement appears to be attractive for experienced hunters and the total hunting bag for this site has tripled in 2010 (149 geese harvested) compared to the two previous seasons. At another site, Skogn in Levanger municipality, almost hundred farmers are involved in an organised hunting practice with specific arrangements and rules. Although a significant effort was required to establish such a large arrangement, the response was in general positive and the total harvest of geese was apparently larger than in previous seasons. The available resources for the staging geese (spilt grain on stubble fields) were significant, and although resources were consumed during their stay, plenty of food was available after their departure. Moreover, most of the geese had left the area well before the ground became snow covered (7th November), and we conclude that the geese may have stayed longer, giving a longer hunting season, if the hunting activity was less intense. Also in 2010 wounded geese and shooting distances longer than recommended for goose hunting were registered in the region. We recommend that hunting is organised with longer periods with local closure, that the ethical perspectives must continue to be in focus when arranging goose hunting, and that the need for special skills when hunting geese is emphasized.

Ingunn M. Tombre
NINA, Department for Arctic Ecology
The Fram Centre
N – 9296 Tromsø, Norway

Gitte Høj Jensen & Jesper Madsen
National Environmental Research Institute, Department of Arctic Environment
Aarhus University, P. O. Box 358, Frederiksborgsvej 399
DK – 4000 Roskilde, Denmark

Einar Eythórsson
NIKU, Norwegian Institute for Cultural Heritage Research
The Fram Centre; High North Centre for Climate and Environment
N – 9296 Tromsø, Norway

Ove Martin Gundersen
NINA and Rendum, N – 7620 Skogn

Innhold

Sammendrag **3**

Abstract **4**

Forord **6**

1 Innledning **7**

2 Metoder **9**

3 Resultater **9**
3.1 Samlet jaktstatistikk for perioden 2001–2009 9
3.2 Jaktorganisering i Egge tildelingsområde 11
3.3 Jaktorganisering i Skogn 13
3.3.1 Organisering av jakten 2010 13
3.3.2 Fordeling av markslag og status av disse 14
3.3.3 Gjessenes ressursgrunnlag 15
3.3.4 Gåsetellinger 19
3.3.5 Ekskrementtellinger 19
3.3.6 Responser på jaktorganiseringen 21
3.3.7 Resultater av jakten 2010 23
3.4 Skadeskyting og internasjonal forvaltning 24

4 Diskusjon **25**

5 Konklusjoner og anbefalinger **26**

6 Referanser **27**

7 Vedlegg **29**
7.1 Vedlegg I: Jaktkort Egge tildelingsområde 2010 29
7.2 Vedlegg II: Jaktinformasjon Skogn 2010 30
7.3 Vedlegg III: ”Hand out” til jegere i Skogn; informasjon om aktuelle gåsearter 32

Forord

I Nord-Trøndelag har gåsejakt vært økende det siste tiåret. I denne rapporten sammenfatter vi resultater fra to jaktorganiseringer gjennomført i fylket høsten 2010. Vi foreslår også noen generelle justeringer og endringer av organiseringen av gåsejakten, både for å få et øket jakt-utbytte og ut fra etiske prinsipper med jakten.

En stor takk rettes til en rekke personer som har bidratt med jaktinformasjon. Odd Jerpstad, som er leder for jaktorganiseringen i Egge tildelingsområde, takkes for et godt samarbeid og for tillatelsen til å gjengi rapporteringer fra høstens jakt i området. En stor takk også til Lars Waade, Ivar Stjern, Einar Myhr og Ivar Dalheim for samarbeid og en betydelig innsats for lokal organisering av jakten i Skogn-området, samt utveksling av informasjon og erfaringer. Her har også elever fra jaktlinjen ved Skogn folkehøgskole bidratt ved utsetting av skilter og oppsyn under jakten. Mange jegere har bidratt med informasjon fra egen jakt og delt erfaringer og synspunkter omkring jaktorganiseringen. Det rettes en stor jakt til alle, med en særlig takk til Thomas Brenne, Magne Christiansen, Morten G. Halsan, Sigbjørn Hammer, Stian Johansen, Trygve Devold Kjellsen, Espen Munkvold, Rune Rønning, Robert Røstad og Harald Johan Strand.

Dette studiet har vært finansiert av Fylkemannen i Nord-Trøndelags miljøvernavdeling og Direktoratet for naturforvaltning. En spesiell takk rettes til viltforvalter i fylket, Paul Harald Pedersen, som har støttet prosjektet fra oppstarten og er en viktig støttespiller både for det faglige og forvaltningsrelaterte innholdet i prosjektet. Fylkesmannen har også finansiert produksjon av skiltene satt opp under jaktorganiseringen i Skogn høsten 2010.

Tromsø, februar 2011

Ingunn M. Tombre

1 Innledning

Jakten på gås har økt i Nord-Trøndelag de siste årene, og høstrastende kortnebbgjess (*Anser brachyrhynchus*, **Figur 1**) fra den bestanden som hekker på Svalbard felles i økende antall i regionen. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har oppfordret til jakt på kortnebbgås, og i fylkets forvaltningsplan for gjess blir jakt nevnt som et tiltak også for å redusere konfliktene med landbruksinteressene i regionen (Fylkemannen i Nord-Trøndelag 2010). Veksten av kortnebbgåsbestanden de siste årtier (Fox m. fl. 2005, Madsen upubliserte data) har bidratt til at konfliktene med landbruket har økt tilsvarende (Bjerrum m. fl. 2011). Mange har derfor ytret et ønske om et større uttak av bestanden (Pedersen 2007; Søreng 2008), og biologiske vurderinger viser at bestanden kan tåle et større jakttrykk enn det som i dag utøves på Svalbard, fastlands-Norge og i Danmark (Trinder og Madsen 2008). I overvintringsområdene, i Nederland og Belgia, er kortnebbgjessene fredet.

Figur 1
Kortnebbgås (Anser brachyrhynchus); en jaktbar art i Norge (Foto: Ingunn M. Tombre ©).

I 2007 ble et pilotprosjekt, finansiert av miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, igangsatt av Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Danmarks Miljøundersøgelser (DMU). Den pågående gåsejakten, og organiseringen av denne, ble evaluert ved hjelp av feltregistreringer av gjess, tetthet av gåseekskrementer på markene og gjessenes fødegrunnlag om høsten (tilgang på spillkorn på stubbåker, **Figur 2**), og ved hjelp av samtaler med gårdbrukere/grunneiere, jegere og forvaltere i Nord-Trøndelag. Basert på innsamlet data, sammenfattet rapporten noen anbefalinger for fremtidig jaktpraksis i regionen, (Tombre m. fl. 2009). Feltresultater viste at det var rikelig med ressurser igjen på markene etter at gjessene var dradd sørover, og rapporten konkluderte med at det fortsatt var rom for endringer i jaktpraksis slik at gjessene kunne oppholde seg lengre i regionen. Det ble foreslått flere konkrete tiltak for å optimalisere jaktpraksis og bedre jaktuttaket. Dette er tiltak som grunneierne selv kan justere og organisere. Et av forslagene var å stenge for ettermiddagsjakt. I Nord-Trøndelag tar mange jegere en runde dagen før selve jakten for å kartlegge forekomsten av gjess. Det er stor sannsynlighet for at gjessene kommer tilbake til samme lokalitet påfølgende morgen, og

ved å reservere en teig, uten at andre jakter der før neste morgen, reduseres overlapp med andre jaktlag. Et annet forslag fra rapporten er å ha jaktfrie perioder slik at gjessene får tilstrekkelig med ro og oppholder seg lengre i området. Dette er til dels innført flere steder, men hoved-sakelig er det korte perioder som er innført, f.eks. en bestemt jaktfri dag i uken. Det ble også anbefalt, der mulig, å organisere felles salg av jaktkort med felles jaktregler. Om en ønsker å tillate gåsejakt på eiendommen, ble det også foreslått å utsette høstpløyingen lengst mulig slik at det er ressurser (spillkorn) tilgjengelig for gjessene. I rapporten fra 2009 ble det videre anmodet om å gjennomføre opplæring eller arrangere flere kurs med gåsejakt som tema, da dette er en utfordrende jakt som krever gode forkunnskaper for vellykket utfall og minimalisering av skadeskyting. Avslutningsvis ble det i rapporten anmodet om å rapportere jaktpraksis og jaktutfall til grunneiere eller lokale myndigheter slik at informasjonen kan bidra til en evaluering av de ulike jaktorganiseringene.

Flere grunneierlag har foretatt justeringer av jaktordningen etter 2008-sesongen. I denne rapporten ønsker vi å belyse noen av endringene og deres konsekvenser med særlig fokus i to områder i Nord-Trøndelag; Egge tildelingsområde i Steinkjer kommune og Skogn i Levanger kommune. I Skogn har vi også gjennomført grundigere studier av gjessenes fødegrunnlag og hvordan de utnytter dette. Vi presenterer oppdatert jaktstatistikk for hele Nord-Trøndelag, og gir noen forslag til ytterligere endringer i den nåværende organiseringen av gåsejakten.

Figur 2
Høstede kornåkre i Steinkjer kommune. Åkre med spillkorn etter høstingen er en viktig matkilde for høsttrekkende gjess i Nord-Trøndelag (Foto: Ingunn M. Tombre ©).

2 Metoder

Den samlede jaktstatistikk fra Nord-Trøndelag, og Norge for øvrig, er hentet fra Statistisk Sentralbyrå (http://www.ssb.no/jakt_fiske/). Data frem til 2009 er tilgjengelig. En gjengivelse av ulike aktørers erfaringer med jakten er hentet fra innspill som er kommet fra jegere og grunneiere, enten fra muntlig kommunikasjon, epost, SMS eller gjennom telefonsamtaler. 27 jegere i Skogn-området rapporterte om jaktutfall og egne erfaringer. Tilbakemeldinger om jakten er således ingen kvantitativ analyse, men en gjengivelse av ulike erfaringer på et kvalitativt grunnlag. Alle data fra Egge tildelingsområde i Steinkjer kommune er stilt til rådighet av Odd Jerpstad, som leder jaktorganiseringen der og som også presenterer resultater og erfaringer på en egen hjemmeside (http://home.online.no/~o-jerpst/gas.html).

Høsten 2010 ble det for et større område i Skogn gjennomført registreringer som hadde som mål å kvantifisere tettheten av spillkorn (gjessenes hovedføde i regionen om høsten) og tettheten av gåseekskrementer (som et mål på gjessenes arealbruk) før og etter at hovedmengden av kortnebbgjess trakk gjennom regionen. Registreringene ble gjennomført 13.-18. september og 15.-22. oktober. På denne måten ble ressursgrunnlaget, og utnyttelsen av dette, kvantifisert. Spillkorn ble talt i tre tellefelt på 38 × 38 cm på 30 stubbåkre. Feltene ble stedfestet ved hjelp av GPS. Mengde gåseekskrementer ble talt i en 2 m radius omkring tellefeltene for å få et uttrykk for gjessenes bruk av åkeren. Fordelingen av markslag (type og status) ble visuelt registrert i felt og deretter organisert i GIS. Da registreringene er visuelt vurdert og status for de ulike arealene vil endres over tid, må fordelingen av de ulike markslagene anses som kvantifisert på en tilnærmelsesvis måte. Vurderingen av markslag ble foretatt 19. september og 15. oktober.

3 Resultater

3.1 Samlet jaktstatistikk for perioden 2001–2009

Det har vært en økning i gåsefellinger i løpet av det siste tiåret i Nord-Trøndelag (**Figur 3**). Økningen for kortnebbgås og grågås er statistisk signifikant (lineær regresjon, kortnebbgås: r^2=0.92, n=9, p=0.0001, grågås: r^2=0.79, n=9, p=0.0013), men synes å ha flatet noe ut de siste par år (**Figur 3**). **Figur 3** viser også prosentandelen av landsverdien av de tre gåseartene som felles i Nord-Trøndelag; kortnebbgås, grågås og kanadagås. Det desidert største uttaket av kortnebbgås gjøres i Nord-Trøndelag; mellom 77 og 83 % av alle kortnebbgjess ble felt i dette fylket i perioden 2006-2009. Fylket har således en sentral rolle innen jaktforvaltningen av arten i dag.

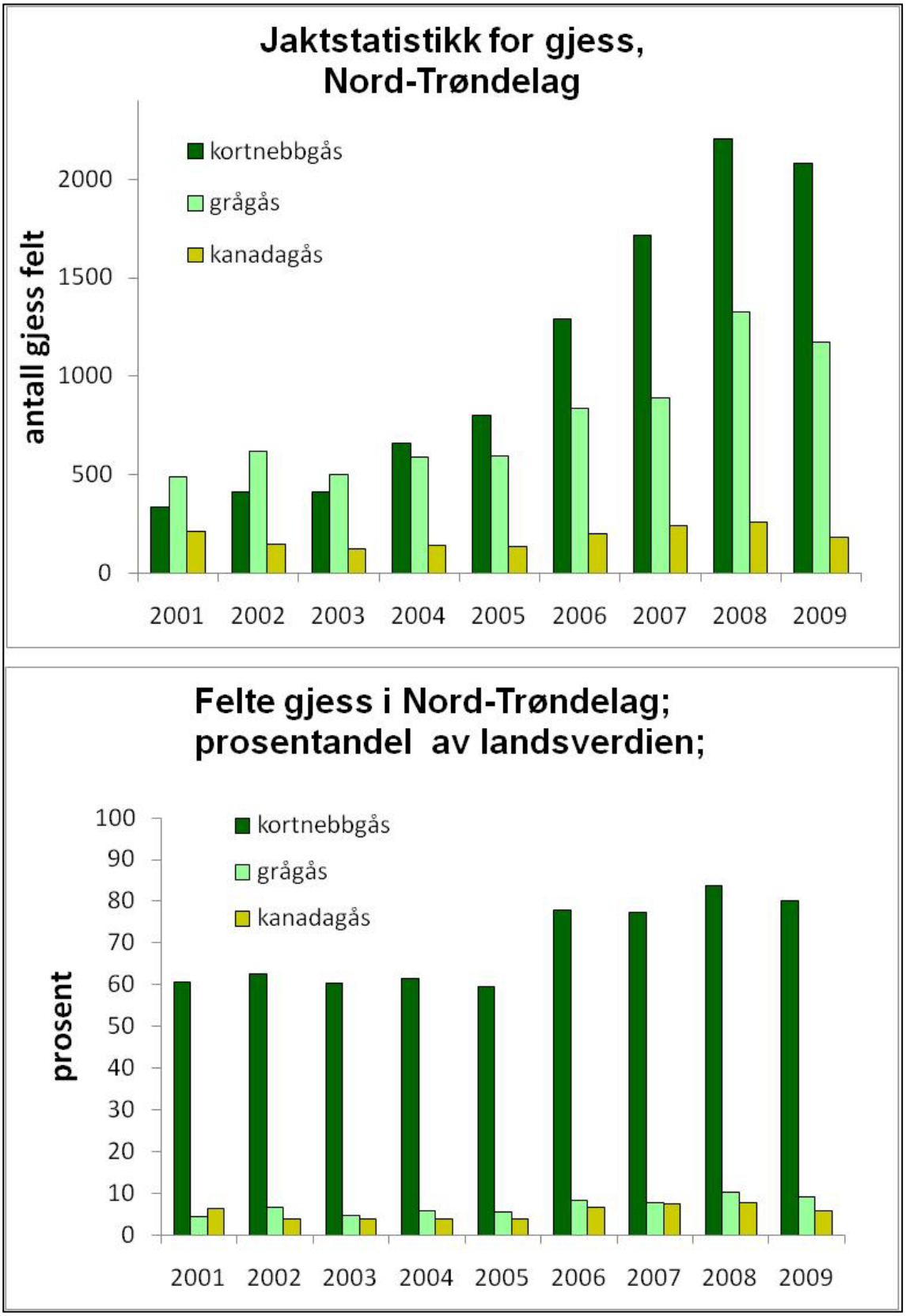

Figur 3
Antall felte kortnebbgås, grågås og kanadagås i Nord-Trøndelag i perioden 2001-2009 (øverst) og andelen av hver art felt i Nord-Trøndelag av totalverdier for hele landet (nederst). Se tekst for statistiske analyser. Fellingsdata fra Statistisk sentralbyrå.

3.2 Jaktorganisering i Egge tildelingsområde

Egge tildelingsområde i Overrein i Steinkjer kommune har lang og god erfaring med organiseringen av elgjakt. De siste årene har gåsejakten vært organisert omkring de samme prinsippene, og gjennomføringen er også tilpasset og koordinert med elgjakten ved at noen områder er lukket for gåsejakt under de viktigste elgjaktdagene. Sju grunneiere er med i ordningen.

Etter at Fylkesmannen i Nord-Trøndelag i 2008 anmodet om å organisere og øke gåsejakten i regionen, har jakten i Egge vært organisert slik at jegerne kan ta kontakt med lederen i tildelingsområdet for å bestille spesifikke åkre/teiger dagen i forveien. Kart med bokstav/tallkoder for hver av teigene det kan jaktes på er tilgjengelig på en egen nettside (http://home.online.no/~o-jerpst/gas.html) og kan også fås ved direkte kontakt med jaktansvarlig. I 2010 ble det hver kveld i toppsesongen sendt ut en SMS til jegerne med en oversikt over bestilte teiger, mobilnummer til de aktuelle jegerne, samt innrapporterte fellingsresultater (**Figur 4**). Fordelingen av fellingene er vist i **Figur 5**, og det samlede antall felte gjess viser en markant økning fra 2008- og 2009-sesongene med 50-50 årlig til 139 kortnebb og 10 grågås i 2010. Årsaken til dette foreslås å være et generelt øket jakttrykk og flere dyktige jegere, samt det faktum at det fra 2010-sesongen ble innført kveldsfredninger. Dette har redusert overlapp mellom jaktlagene. Reserverte teiger har blitt utnyttet fullt ut ved at gjessene uforstyrret kom tilbake til den teigen der de var blitt registrert dagen før og ga således gode jaktmuligheter for det ventende jaktlaget.

Den første kortnebbgåsen ble felt 10. september. De første større flokkene med kortnebbgjess ankom Egge-området 17. september, og 37 % av alle fellingene var 24. september (55 av 149 gjess). På teig S2 (**Figur 5**) ble 34 av totalt 42 gjess på denne teigen felt 24. september. Det ble ikke aktivt jaktet etter grågås. De ti som ble felt ble skutt sammen med kortnebbgjess 18. september. Det ble jaktet frem til 8. oktober i dette området, og totalt var det 30 jegere som jaktet (fra én til fjorten dager).

Figur 4
Resultater fra gåsejakten en morgen i Nord-Trøndelag 2010 (Foto: Ove Martin Gundersen ©).

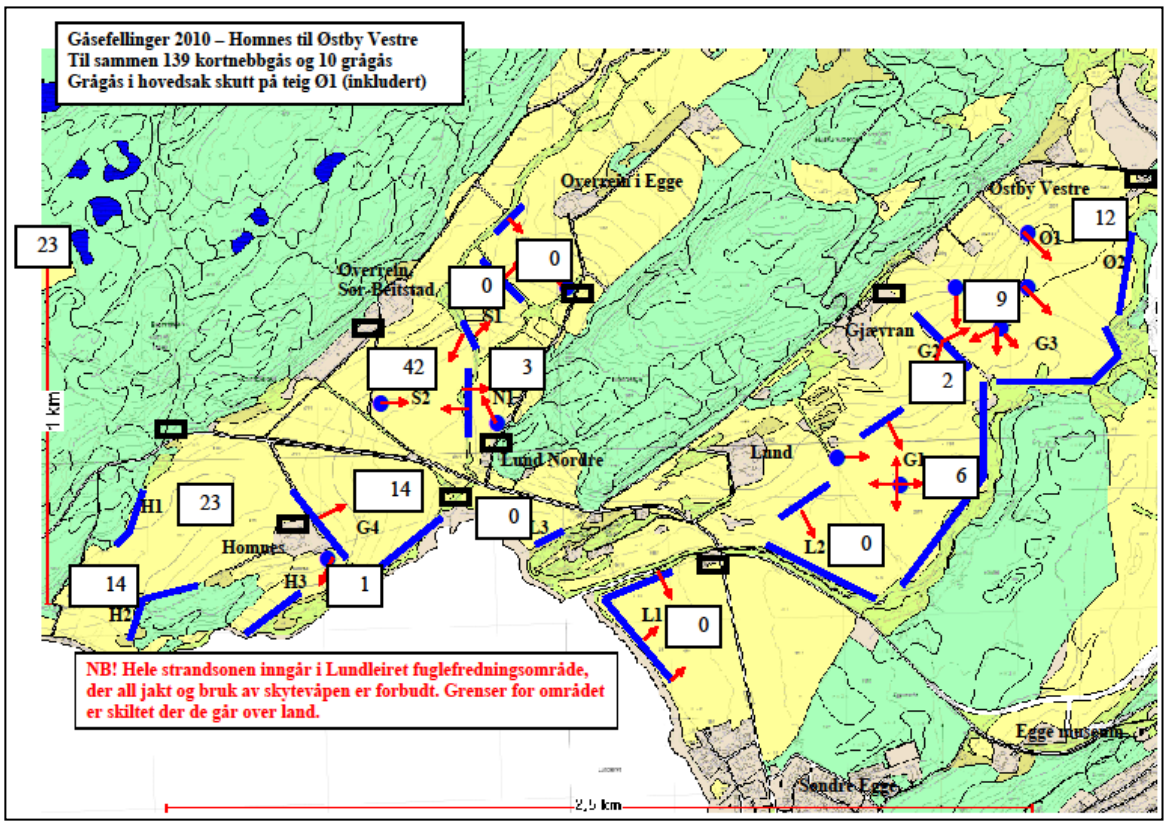

Figur 5
Fellinger av kortnebbgås og grågås (summerte tall i hvite bokser) i 2010 på ulike jaktteiger i Egge tildelingsområde, Steinkjer kommune. Data og kart gjengitt etter tillatelse fra jakt-organiseringens leder, Odd Jerpstad.

Figur 6
Egge tildelingsområde i Steinkjer, et viktig område for kortnebbgjess både på vårrast og høst-rast (Foto: Einar Eythórsson ©).

3.3 Jaktorganisering i Skogn

3.3.1 Organisering av jakten 2010

Syd i Levanger kommune ligger Skogn, et større sammenhengende landbruksområde. Her ble det i 2010 gjennomført en omfattende organisering av gåsejakten som inkluderte rundt 90 grunneiere. Grunneiernes/gårdbrukernes hovedmotivasjon med jakten er å redusere kortnebb-gåsbestanden gjennom et større jaktuttak slik at dette på sikt kan redusere beiteskadene som påføres arealene om våren. Etter jaktintensiveringen i 2008 og 2009, har grunneierne imidlertid fått en ekstra motivasjon for en bedre jaktorganisering i området. Det var mange som hadde dårlige erfaringer med jakten slik den ble praktisert, med mange og uerfarne jegere, liten kontroll på hvem som avfyrte skudd nært boligene og flere nestenulykker nær bebyggelse (se også Tombre m. fl. 2009). Også her fulgte mange av tiltakene flere av anbefalingene som ble foreslått etter foregående jaktsesonger (Tombre m. fl. 2009), og samarbeid og felles organisering gjør det mulig med faste retningslinjer for jakten i området. Mer enn 16 000 dekar er tilgjengelig for jakt, og det meste av arealene med høstrastende gjess i Skogn og Ekne innbefattes av organiseringen. Det samlede arealet ble delt i fem soner (**Figur 7**), og totalt var det sju kontaktpersoner som var ansvarlige for ulike områder/soner.

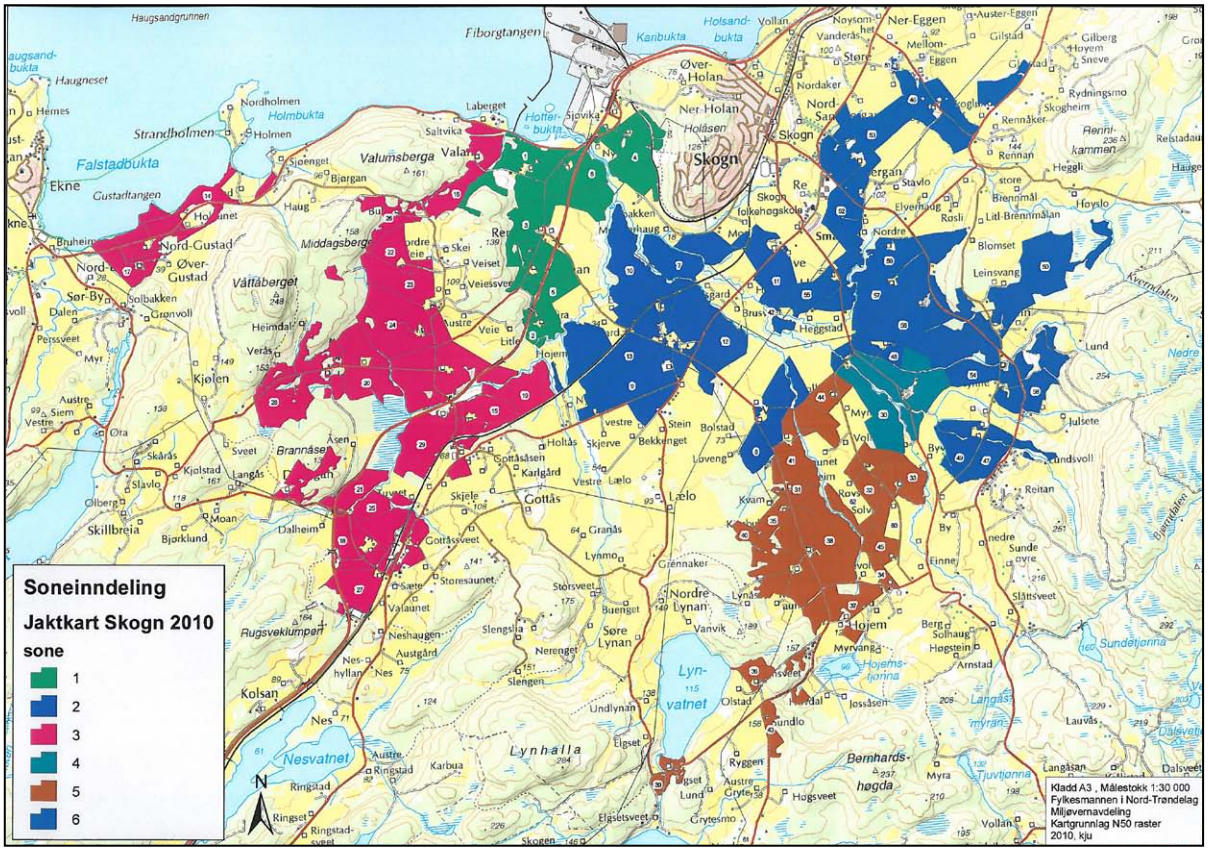

Figur 7
Oversiktskart som viser de ulike soneinndelingene for gåsejakt i Skogn og Ekne, Levanger kommune, høsten 2010. Det ble gjort noen endringer i dette kartet som ikke er digitalisert og derfor ikke vist her. Den endelige versjonen hadde fem soner.

Innenfor hver sone ble hver jaktteig merket med et skilt (**Figur 8**) med informasjon om retningslinjer for jakten og kontaktperson. På denne måten kunne jegerne kjøpe tilgang og reservere en teig for jakt og unngå overlapp med andre jaktlag. Ved kjøp av jaktkort fikk jegerne utdelt kart, litt informasjon om jaktpraktiseringen i området (**Vedlegg 2**), samt en oversikt over ulike gåsearter (**Vedlegg 3**). Ettermiddagsjakt var bare tillatt om søndagene og det var en jaktfri dag i uken, hvilket i praksis innebar en periode på 40 timer uten jakt (**Figur 8**). Jaktbegrensningene ble innført for å gi gjessene mulighet for ro og redusere sjansene for videre trekk ut av området og på den måten forlenge jaktmulighetene. I tillegg til den jaktfrie perioden midt i uken, er det et mindre antall åkre hvor det sjelden eller aldri drives jakt. Her har gjessene muligheter for å beite relativt uforstyrret.

Figur 8
Et av skiltene som ble satt opp i Skogn, Levanger kommune, som beskriver retningslinjer og kontaktinformasjon for gåsejakten, høsten 2010 (Foto: Gitte Høj Jensen ©).

3.3.2 Fordeling av markslag og status av disse

Fordelingen av de ulike markslag i Skog-området, og status for disse, er presentert i **Tabell 1** og i **Figur 9**. Den 19. september var 53,5 % av det undersøkte arealet høstet, men på 5,6 % (av det samlede areal) lå det stadig halm igjen på åkrene. Da våren var mer fuktig enn normalt i 2010, ble kornet sådd relativt sent (i mai, se Bjerrum m.fl. 2011). Dette resulterte i en tilsvarende sen høst, og i september var det fortsatt 10,3 % av åkrene som ikke var høstet (**Tabell 1**). Høsten var også relativt fuktig, slik at mange gårdbrukere lot den oppkuttede

halmen ligge igjen på åkrene for å tørke før innsamling, eventuelt for å bli liggende (på 13 av de 30 registrerte åkrene 19. september). På slike åkre er spillkornet vanskeligere å få tak i for gjessene, og i noen tilfeller er slike åkre lite attraktive. I oktober var flere åkre pløyd, og andelen av stubbåker var redusert til 38,5 %. På registreringsdatoen i oktober var en åker enda ikke høstet, og på en annen var halmen ikke fjernet.

Tabell 1
Prosentvis fordeling av ulike markslag i Skogn-området, Levanger kommune, 19. september og 15. oktober 2010.

	september (%)	oktober (%)
Høstet	47,89	38,26
Høstet, men med halm	5,63	0,47
Gresseng	27,70	27,70
Ikke høstet	10,33	0,23
Pløyd	6,10	32,39
Annet (jordbær, gulrot)	2,35	0,94
	100	100

3.3.3 Gjessenes ressursgrunnlag

I september var den gjennomsnittlige tettheten av spillkorn på 528 korn per m^2 (variasjon fra 65–1767 korn per m^2, **Tabell 2** og **Figur 10**). Dette gjelder for marker der det drives jakt, og der det ikke har vært registrert grågjess. Grågjess, som er i området før kortnebbgjessene ankommer, beiter også på spillkorn og verdien på åkre der grågjess hadde beitet var 75 % lavere sammenlignet med åkrene uten grågjess (132 korn per m^2, variasjon fra 60–268 korn per m^2, **Tabell 2** og **Figur 10**).

På fire av åkrene ble det sjelden utøvd jakt, og disse fungerte således som kontrollområder. På to av disse, der det ikke hadde vært grågjess, var gjennomsnittet av spillkorn 73 % høyere enn på de to andre åkrene der grågjess hadde beitet (354 korn per m^2, variasjon fra 253–455 korn per m^2 vs. 95 korn per m^2, variasjon fra 79–111 korn per m^2, **Tabell 2** og **Figur 10**). Den lavere tettheten av spillkorn i områder uten jakt kan være en av forklaringene til at det sjelden jaktes her, da ressursgrunnlaget er lavere og følgelig besøkes sjeldnere av gjess.

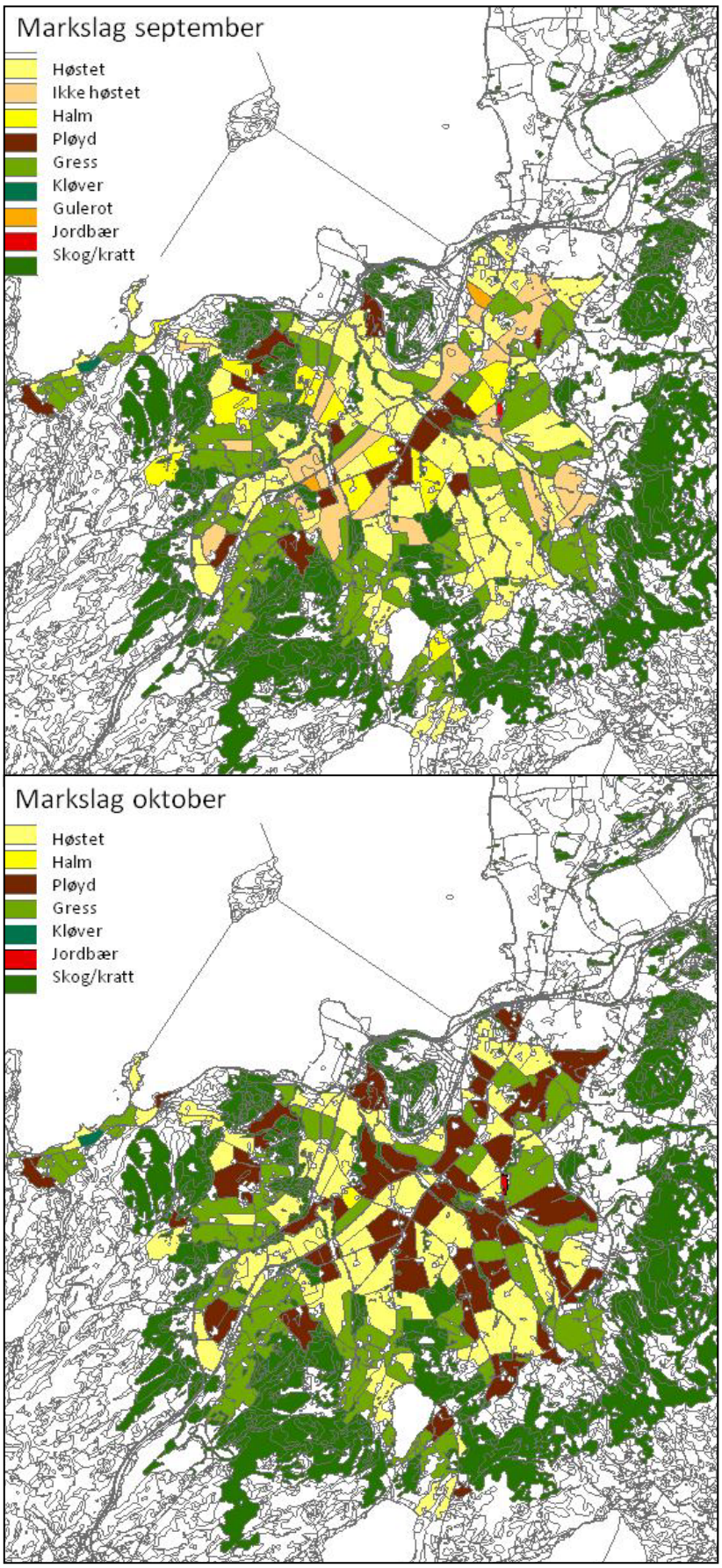

Figur 9
Markslag og markstatus i Skogn-området 19. september (øverst) og 15. oktober 2010.

Tabell 2
Tetthet av spillkorn per m^2 (± standardfeil) på marker med og uten jakt, kategorisert etter hvor vidt det tidligere har vært grågjess på arealet eller ikke. Tettheten av korn er registrert i september (30 marker registrert i perioden 13.-18. september 2010).

	Antall marker	Tetthet av korn per m^2	Tidligere forekomst av grågjess
JAKT	23	528 (± 94)	Uten ekskrementer
	3	132 (± 68)	Med ekskrementer
	26	483	Alle marker
UTEN JAKT (kontroller)	2	354 (± 101)	Uten ekskrementer
	2	95 (± 16)	Med ekskrementer
	4	224	Alle marker

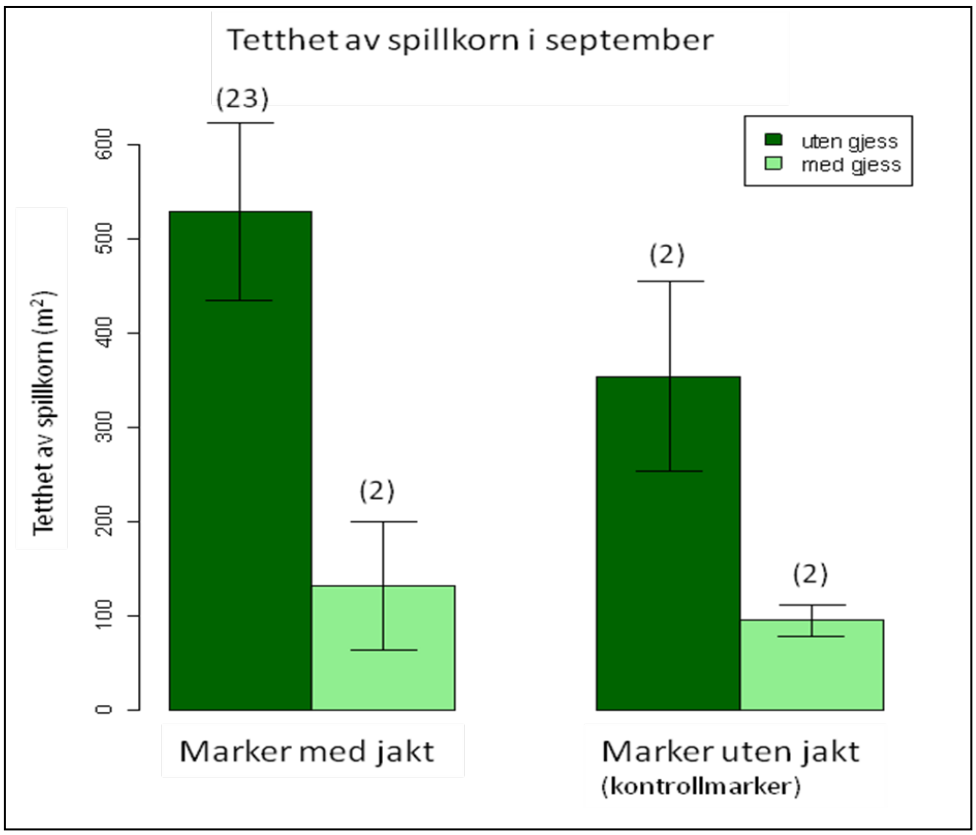

Figur 10
Tetthet av spillkorn (gjennomsnitt ± statistiske standardfeil) på stubbåkre i Skogn, Levanger kommune, med og uten grågjess i perioden 13.-18. september 2010. Tallene i parentes over hver søyle viser antall åkre beregningene er basert på.

Ved registreringene av spillkorn i oktober var tettheten statistisk signifikant lavere enn ved registreringene i september (t-test: t=3,83, df=18, P=0.001). Samlet for alle åkrene, var nedgangen 36,9 % (**Figur 11**). En av de to åkrene uten gjess i september ble også registrert, etter at det hadde beitet gjess her, i oktober (den andre var pløyd). Her er reduksjonen på 95,7 %, men siden det bare er snakk om en enkelt åker er det ikke mulig å gjøre noen statistisk analyse av dette. På åkrene der det ble registrert gjess i september, men ingen i oktober, var reduksjonen mindre (28,7 %) og dette antyder at gjessene ikke har brukt disse åkrene i betydelig grad. Den positive sammenhengen mellom den opprinnelige mengde korn på åkeren i september og den mengde korn som er forsvunnet i oktober (lineær regresjon: R^2=0.31, n=19, P=0.007) antyder videre at gjessene finner åkrene med mest korn og beiter intensivt på disse (se også Tombre et al. 2009). Til tross for reduksjonen i tettheter av spillkorn, er det fortsatt i gjennomsnitt 321 spillkorn per m^2 igjen (**Figur 11**), og det viser at det fortsatt er ressurser igjen i områder etter at hovedflokkene med kortnebbgjess har forlatt regionen.

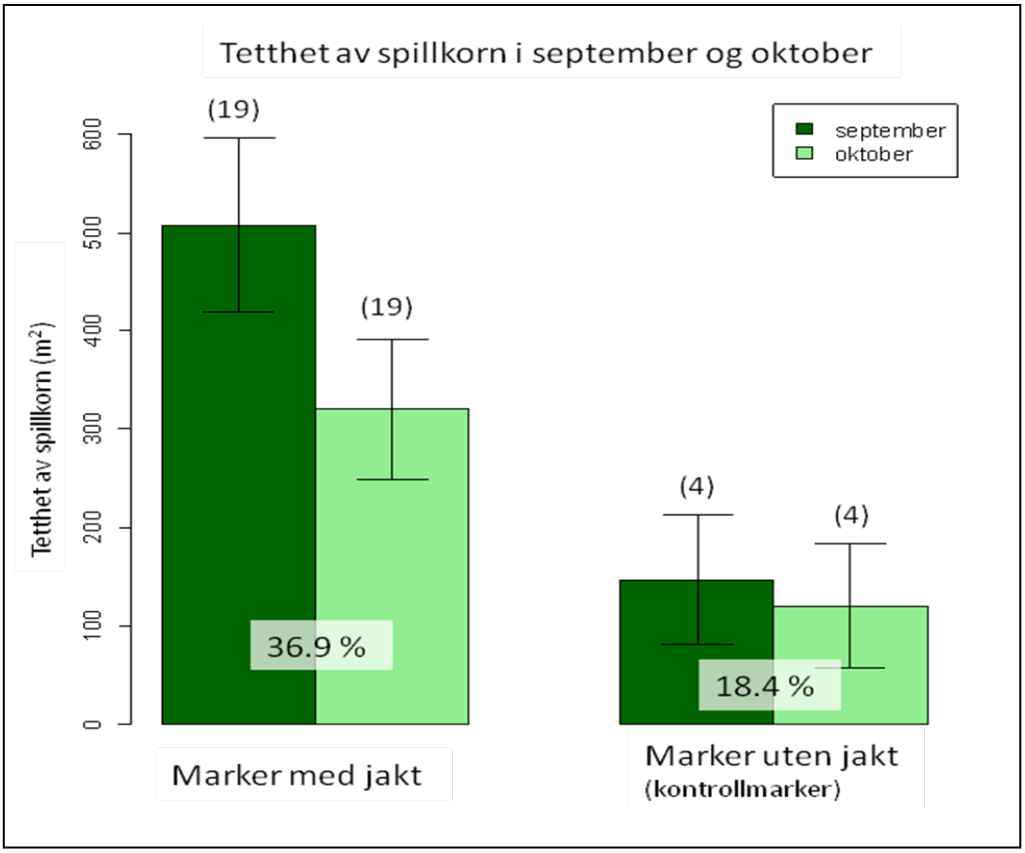

Figur 11
Tetthet av spillkorn (gjennomsnitt ± statistiske standardfeil) på stubbåkre i Skogn, Levanger kommune, for perioden 13.-18. september versus 15.-22. oktober 2010. Det er kun inkludert åkre med tellinger for begge periodene, og det er ikke tatt hensyn til hvor vidt det er registrert gåseekskrementer eller ikke på arealene Tallene i parentes over hver søyle viser antall åkre beregningene er basert på. Prosentverdiene i boksene viser hvor stor andel spillkorn som er forsvunnet mellom de to tellingene.

Også for kontrollmarkene, arealer som det sjelden eller aldri var jaktet på, var spillkorntettheten signifikant lavere i oktober sammenlignet med september (september: 147±66 korn per m^2, oktober: 120±63 korn per m^2, t-test: t=3,91, df=3, P=0.015) med en nedgang på 18,4 % (**Figur 11**). At nedgangen var lavere her enn for åkrene med jakt skyldes antakelig at færre gjess beiter på disse åkrene på grunn av det dårligere ressursgrunnlaget (og følgelig mindre jakt her på grunn av færre gjess, se tidligere). En summarisk fremstilling av spillkorn- og ekskrementtellingene, samt prosentvis nedgang, er presentert i **Figur 12a** og **12b**.

3.3.4 Gåsetellinger

Selv om den første snøen i Skogn-området kom 20. oktober, ble den ikke liggende. Først fra rundt 7. november ble snøen liggende på bakken (data fra Meteorologisk institutt, http://met.no/). En flokk på om lag 1000 kortnebbgjess, som hadde oppholdt seg i Skogn-området i tre uker, ble registrert trekkende ut av området natt til 7. november. Denne flokken hadde ikke blitt jaktet på da de lå slik til at det var vanskelig for jegerne å oppdage dem. Vi vurderer det slik at flere gjess enn disse kunne oppholdt seg i regionen før dette snøfallet. Systematiske registreringer av gjess i Skogn-området for perioden 15.-22. oktober viste et gjennomsnittlig antall med kortnebbgjess på 300 individer (300±68, n=10 flokker, variasjon fra 51-600 gjess ved hver observasjon, dette er registreringer som ikke inkluderer ovennevnte flokk). På den internasjonale registreringsdato for kortnebbgjess den 31.oktober (når bestanden telles systematisk og koordinert langs hele trekkruten i Norge, Danmark, Nederland og Belgia) ble det, i tillegg til flokken i Skogn, registrert 505 kortnebbgjess i hele Nord-Trøndelag fylke; 500 rastende ved Fiborgtangen, og 5 rastende ved Rinnan (observatør og rapportør: Pål-Iver Ødegaard og Per Ivar Nicolaisen). Ved hovedinnrykket fra Svalbard i midten av september ankommer flokker på flere tusen kortnebbgjess Nord-Trøndelag.

Det ble ikke gjort noen systematiske tellinger av kortnebbgås gjennom hele trekkperioden. Imidlertid var det åpenbart at gjessene trakk raskere gjennom regionen i 2010. Gjessene ankom Danmark tidligere i 2010 sammenlignet med foregående år (J. Madsen, upublisert materiale), noe som viser at Nord-Trøndelag ble mindre brukt denne sesongen.

3.3.5 Ekskrementtellinger

Datagrunnlaget for statistiske analyser av gåseekskrementer er noe begrenset både fordi det i 2010 generelt var færre gjess i området enn tidligere sesonger (og datainnsamlingen var designet for en større forventet gåseforekomst), og fordi flere av åkrene var pløyd i oktober.

Ved de første registreringene i september, på et tidspunkt før kortnebbgjessene var kommet til området, var det ekskrementer av grågjess på fem av de 30 undersøkte åkrene. I oktober

var tre av disse pløyd, og på de gjenværende to ble det ikke registrert gåseekskrementer på dette tidspunkt.

Det ble registrert kortnebbgjess på to av de 23 upløyde åkrene i oktober (av de opprinnelige 30); ene med 4 ekskrementer per m^2 andre med 1 per m^2. Nedgangen i spillkorn-tettheten var betydelig større på arealet med høyest tetthet av gåseekskrementer (95,7 %) sammenlignet med der det var lavest tetthet av gåseekskrementer (42,9 %).

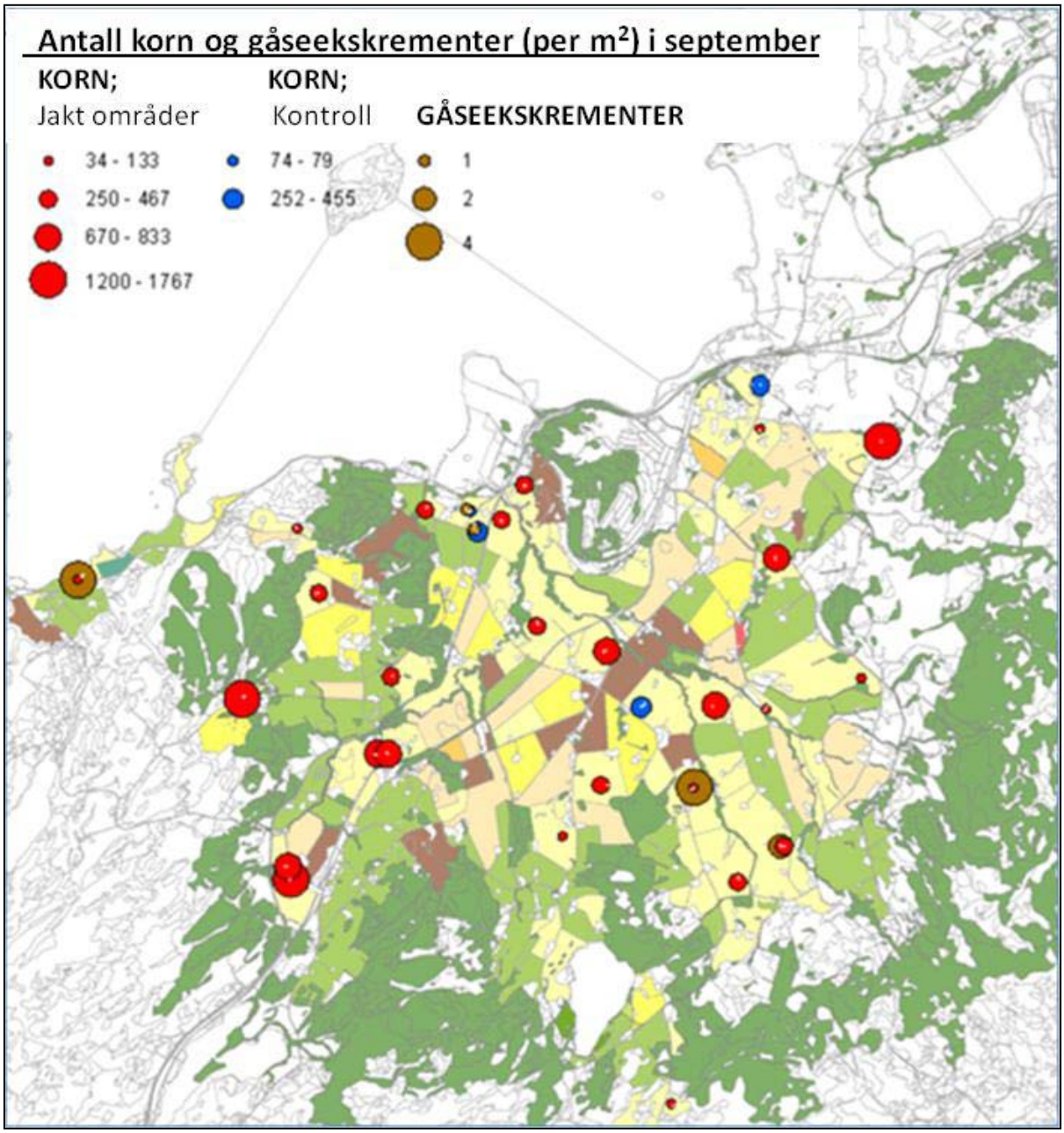

Figur 12a
Tetthet av spillkorn og gåseekskrementer (per m^2) i Skogn-området, Levanger kommune, registrert i perioden 13.-18. september 2010. Gåseekskrementene er fra grågjess.

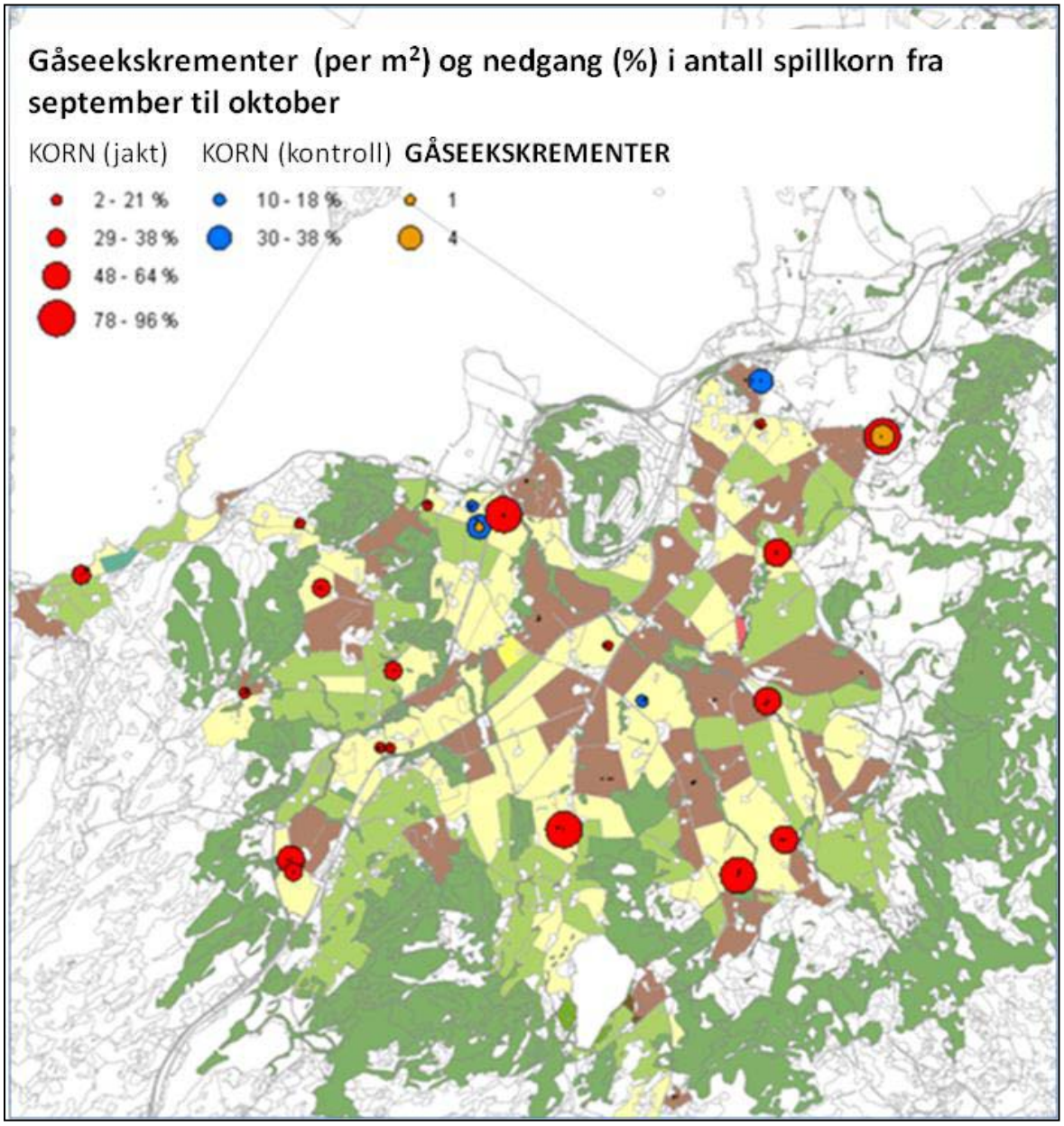

Figur 12b
Gåseekskrementer (per m²) og prosentvis nedgang i tettheten av spillkorn og i Skogn-området, Levanger kommune, mellom perioden 13.-18. september og 15.-22. oktober 2010.

3.3.6 Responser på jaktorganiseringen

Den vanligste formen for gåsejakt i Skogn-området er å bruke lokkegjess (**Figur 13**). Jegerne tar først en runde for å vurdere hvor gjessene beiter, reserverer ønsket teig til morgenen etter, for dernest å være på plass, kamuflert og med lokkegjess utsatt på åkeren (**Figur 14**) før gjessene ankommer fra overnattingsplassen (se også Tombre m.fl. 2009 for en ytterligere beskrivelse av flere jaktformer praktisert under gåsejakten i Nord-Trøndelag).

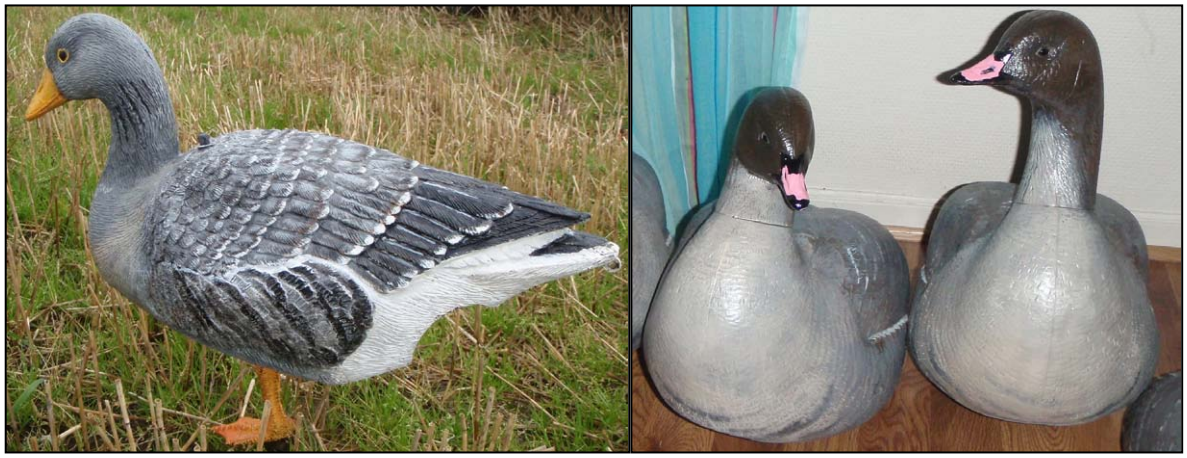

Figur 13
Lokkegjess for gåsejakt; grågås til venstre og kortnebbgås til høyre (Foto: Ove Martin Gundersen ©).

Hvor vidt jegerne var tilfredse med årets jaktorganisering i Skogn-området var blant annet påvirket av om de var tilreisende eller fastboende. Noen jegere kommer på dagstur fra nærliggende områder, og disse har ikke muligheter for å kartlegge området og reservere teiger i henhold til gåseforekomstene dagen før jaktdagen. Her ble det også uttrykt misnøye med at det ikke var salg av døgnkort, da ukeskort var ”lite lønnsomt” om det bare ble noen få jaktmuligheter. Jaktlag som kommer fra andre deler av landet bor og jakter i regionen for en periode. Disse har samme fordeler som de fastboende med tanke på muligheter for å kartlegge gjessenes utbredelse og kan planlegge jakten og reservere teiger deretter.

Figur 14
Lokkegjess utsatt på åker for å lokke ned overflygende gjess på skuddhold (Foto: Ove Martin Gundersen ©).

Noen av jegerne som meldte tilbake om erfaringene fra gåsejakten i Skogn i 2010 fortalte at de var relativt ferske som gåsejegere, til tross for at de hadde lang annen jakterfaring. Disse uttrykte at ordningen i år hadde bidratt til mange positive opplevelser, både med tanke på selve organiseringen og jakten som sådan, og at de så frem til å lære mer og å bli bedre gåsejegere. De fleste tilbakemeldingene fra jegerne var positive, og først og fremst gjelder dette den oversiktlige og ryddige jaktorganiseringen. Flere uttrykte også at det var positivt å unngå overlapp med andre jaktlag slik at de fullt og helt kunne fokusere på egne jaktmuligheter og -utøvelse. Mange satte stor pris på den muntlige orienteringen om gjessene generelt og de ulike jakttips som ble gitt til flere når de kjøpte jaktkort. Det var imidlertid også noen negative synspunkter som kom frem etter årets jaktorganisering:

- For dem som var vant til, og som bare hadde praktisk mulighet for, å jakte ettermiddag/ kveld var forbudet om kveldsjakt lite populært (bare tillatt med kveldsjakt om søndagene i Skogn i 2010).

- Enkelte jegere hadde av og til hatt problemer med å få tak i kontaktpersonen som var oppgitt på skiltene.

- I den mest intense jaktperioden klaget noen over at mange av de mest attraktive teigene var opptatt.

En omfattende jaktorganisering, slik etablert i Skogn-området i 2010, vil innebefatte mange ulike personer, både blant grunneiere og jegere. At det er ulike oppfatninger av organiseringen er forventet, selv om vi, basert på det som er innrapportert, kan trekke den konklusjonen at de aller fleste har vært tilfredse med ordningen slik den ble praktisert i 2010.

Flere av jegerne som har jaktet i dette området i flere sesonger rapporterte om påfallende lite gjess i 2010 sammenlignet med tidligere. Gjessene var også veldig sky og generelt vanskeligere å jakte enn før. Den spesifikke kunnskapen om gåsejakt ble derfor viktig i 2010. De fleste mente at færre gjess, som var vanskeligere å jakte, skyldtes intensiv jakt i regionen de siste par år og at for intensiv jakt også i årene fremover ville kunne redusere gåse-forekomstene og jaktmulighetene betydelig om tiltak ikke iverksettes.

3.3.7 Resultater av jakten 2010

Alle som kjøpte jaktkort i Skogn ble også anmodet om å rapportere om jaktresultatene. Dem som rapporterte ble med i en trekning av lokkegjess og ”blinds”. Til tross for at en relativt høy andel rapporterte inn på jaktutbyttet (om lag 80 %, 27 av 34 registrerte), var informasjonen i de fleste tilfellene for lite spesifikk til at en kunne relatere jaktaktiviteten direkte til gåse-

forekomstene. Det er også deler av området som ikke er rapportert. **Tabell 3** presenterer tallene som er tilgjengelig. Tallene er underrepresentert. Det som er innrapportert viser flest gåsefellinger i sone 4. Sone 4 og sone 2 viser flest fellinger av kortnebbgjess. I sone 4 ble det også registrert flest ekskrementer (kortnebbgås, **Figur 12b**).

Tabell 3
*Rapporterte fellinger av kortnebbgjess og grågjess i Skogn-området, Levanger kommune 2010. Soneangivelsene henviser til de ulike sonene jakten ble administrert under, se **Figur 7**.*

	grågås	kortnebbgås	samlet antall gjess
Fellinger i sone 1	17	18	25
Fellinger i sone 2	3	79	82
Fellinger i sone 3	27	0	27
Fellinger i sone 4	11	96	107
Fellinger i sone 5	1	8	9
Fellinger i uspesifisert sone	251	277	538
Totalt for hele Skogn	310	478	788

Vi har ingen jakttall fra denne regionen fra tidligere sesonger, og det samlede antall fellinger i 2010 er større enn det som presenteres i **Tabell 3**. Til tross for at forekomsten av kortnebbgjess var lavere i 2010 sammenlignet med tidligere sesonger (se tidligere) rapporteres det fra lokale kontaktpersoner om at antall fellinger i år er høyere enn tidligere sesonger. Vi har imidlertid ingen kvantitative data på dette.

3.4 Skadeskyting og internasjonal forvaltning

Høsten 2010 ble det fra flere hold rapportert om skadeskutte gjess. Flere jegere hadde også sett andre jaktlag som brukte mange skudd på få gåsefellinger. Flere rapporterer også om skuddhold som var mye lengre enn det som er anbefalt for gåsejakt. Mange rapporterte om en markant økning i skadeskyting de siste par årene. I jaktutøvelse vil det være urealistisk helt å

unngå skadeskyting, men et overordnet mål er å få skadeskyting på et så lavt nivå som mulig (Direktoratet for naturforvaltning 2008). Flere jegere vil antakelig også innebære høyere frekvenser av skadeskyting, og frekvensen kan være høyere blant uerfarne jegere. Vi har imidlertid ingen data som bekrefter eller avkrefter dette. I dette studiet har vi ikke gjort noen kvantitativ undersøkelse eller analyse av forekomsten av skadeskyting eller skuddavstander.

En internasjonal forvatningsplan er under utarbeidelse for kortnebbgåsbestanden, og forvaltere og fageksperter er representert fra alle landene der kortnebbgjessene oppholder seg gjennom året; Belgia, Nederland, Danmark og Norge. Til tross for at bestanden er fredet både i Belgia og Nederland, er det en aksept for at et av de overordnede målene er å redusere konfliktene med landbruket og at en aktiv jaktforvaltning kan være ett av virkemidlene i Danmark og Norge. Norske forvaltningsmyndigheter har fokus på å vise til at vi i Norge gjennomfører en forsvarlig jakt på denne bestanden, og skadeskytingsproblematikken vil derfor være sentral i årene som kommer.

4 Diskusjon

Den Svalbardhekkende kortnebbgåsbestanden er i vekst, bærekraftig og jaktbar i Norge (inkludert Svalbard) og Danmark. Majoriteten av kortnebbgjessene som felles i Norge blir skutt i Nord-Trøndelag. En bedre organisering av jakten har for mange gårdbrukere til nå vært motivert ut fra ønsket om å redusere bestanden. Beiteskadeproblematikken om våren har vært økende i regionen. De siste par årene er det imidlertid også mange gårdbrukere som ønsker en bedre organisert jakt ut fra dårlige erfaringer med tidligere jaktpraksis som i mange tilfeller har vært lite oversiktlig og uorganisert. Gåsejakten i Nord-Trøndelag foregår hovedsakelig på privat grunn og nær bebyggelse. Flere steder har en tatt konsekvensene av dette, og i denne rapporten har vi sett nærmere på organiseringene i et relativt begrenset område med sju involverte grunneiere, i Egge i Steinkjer kommune, og et større område som innbefatter nærmere hundre grunneiere, Skogn i Levanger kommune.

I Egge har en årlig gjennomført justeringer av jaktpraksis, basert på erfaringene som erverves underveis. I 2010 har innføringen av kveldsfredning hatt en åpenbar suksess. Antallet felte kortnebbgjess er nesten tredoblet i 2010 sammenlignet med de to foregående sesongene. Den lokale lederen for jaktorganiseringen krediterer det økte uttaket til flere jegere og dyktige jaktlag. For å få dette til er imidlertid selve organiseringen i seg selv en forutsetning; en organisering som fremmer god jaktpraksis og gir et attraktivt tilbud til seriøse gåsejegere. I dette området blir jegerne personlig fulgt opp med viktig og nyttig informasjon og organisering-en er oversiktlig og seriøs. Eksempelet i Egge viser hvor viktig rolle lokale og entusiastiske organisatorer har for en positiv og vellykket jaktpraksis.

Organiseringen i Skogn følger langt på vei suksessen i Egge. Dette området er imidlertid betydelig større og det er en stor utfordring å koordinere og administrere nærmere hundre grunneiere. Den største oppgaven her har vært å få samlet alle grunneierne om ett og samme opplegg, samt overbevise om at dette er veien å gå for å få en positiv og vellykket jakt i området. Også her har lokale drivkrefter hatt en avgjørende betydning, både gjennom samtaler og formidling til grunneiere, med praktiske oppgaver som oppsetting av skilter med jaktinformasjon, utvikling av kart og annet informasjonsmateriell. Basert på erfaringene fra 2010 vil det gjøres justeringer for 2011.

Registreringer av gjessenes hovedressurs, spillkorn på stubbåkre, viser at det er mye føde tilgjengelig i regionen. Registreringene viser også at grågjess lokalt kan påvirke denne mengden betydelig (kan redusere mengden med 75 % på en gitt åker), da disse har beitet i området en tid før kortnebbgjessene kommer. Mange rapporterte om tidlige observasjoner av grågjess høsten 2010, men vi har ingen kvantitative data på dette. Imidlertid skal det påpekes at grågjess er i et klart mindretall i regionen, og det er store mengder med stubbåkre gjessene kan beite på. I oktober var om lag en tredjedel av åkrene pløyd. På de upløyde åkrene var det fortsatt ressurser igjen, selv etter at grågjess hadde beitet på disse. Dette betyr at selv om grågjessene ankommer tidligere enn kortnebbgjess og reduserer tettheten av tilgjengelige ressurser har vi ingen data som tyder på at kortnebbgjessenes avreisetidspunkt er bestemt av grågjessenes tilstedeværelse. Det var gunstige værforhold i Nord-Trøndelag frem til starten av november (snøen ble ikke liggende), og sammen med ressurstilgangen antar vi derfor at gjessenes avreise i stor grad er bestemt av jaktaktiviteten som enda ikke gir gjessene nok ro til å bli lengre i området. Unntaket var en flokk som dro en natt med stort snøfall i november (snø som ble liggende). Flokken hadde beitet i et område i tre uker der de ikke hadde blitt jaktet på.

5 Konklusjoner og anbefalinger

Basert på de begrensede studiene som er gjennomført her, viser våre data at en god jaktorganisering kan bidra til å øke jaktutbyttet. Det synes imidlertid som om det er rom for løpende justeringer og forbedringer. Hvilke tiltak som fungerer vil være noe avhengig av hvilke områder det gjelder, men en del generelle endringer kan foretas uavhengig av beliggenhet. Basert på andre studier (se Madsen m. fl. 1998a, b; Bregnballe & Madsen 2004; Bregnballe m. fl. 2004; Schou & Bregnballe 2007), samt på erfaringene fra Nord-Trøndelag, har vi noen forslag til forbedringer av jaktpraktiseringen. En gjennomføring av forslagene vil kunne bidra til å øke fellingstallene, og minske skadeskyting:

Regional skala: Hovedinnrykket av kortnebbgjess i Nord-Trøndelag er fra midten av september. Den mest omfattende jaktutøvelsen er i påfølgende uke. Om det jaktes for intenst i denne perioden vil dette lettere drive gjessene videre sørover (dette ble observert i 2010). Om jakten reguleres sterkere i denne periode vil flere gjess etablere seg for høstrast i regionen. Eksempelvis kan større og sammenhengende områder vernes for jakt, med en alternering av slike områder på ukebasis. Dette krever en felles jaktorganisering for involverte grunneiere og vil kreve en (eller flere) felles jaktorganisator for både det praktiske og organisatoriske. Erfaringene så langt i regionen tilsier at dette er en organisering som er mulig å utvikle, selv om det vil være tids- og arbeidskrevende.

Lokal skala: Lokal informasjon og opplæring av gåsejegere må fortsette. Det må poengteres at gåsejakt er en jaktform som krever spesifikke kunnskaper og ferdigheter. Det må fokuseres på anbefalt skuddavstand for gåsejakt (25 meter). En tilrettelegging som reduserer overlapp mellom jaktlag er fordelaktig, slik at hvert jaktlag kan fokusere på egen jakt og utøvelsen av denne.

En nøyaktig tilbakerapportering av jaktutøvelse som gir informasjon om lokalitet, dato/klokkeslett, antall skudd og antall felte gjess, kan sammen med markslagskart og topografisk informasjon brukes til å modellere hvilke jaktformer som gir høyest uttak av gjess under ulike forhold. En slik modell kan også testes ut i praksis, og erfaringene herfra kan brukes til å forbedre modellen som igjen testes osv. Dette er en av våre planer i et nylig oppstartet prosjekt i Nord-Trøndelag, med finansiering fra Norges forskningsråd og miljøforvaltningen.

6 Referanser

Bjerrum, M., Madsen, J., Tombre I. M., Nicolaisen, P. I., Hansen, J., Ødegaard, P.I., Gundersen, O. M. & Jensen, G. H. 2011. Biologisk evaluering av tilskuddsordningen for forvaltning av kortnebbgjess i Nord-Trøndelag, våren 2010. NINA Rapport 662, 21 s.

Bregnballe, T. & Madsen, J. 2004. Tools in waterfowl reserve management: effects of intermittent hunting adjacent to a shooting-free core area. *Wildlife Biology* 10: 261-268.

Bregnballe, T., Madsen, J. & Rasmussen, P. A. F. 2004. Effects of temporal and spatial hunting control in waterbird reserves. *Biological Conservation* 119: 93-104.

Direktoratet for naturforvaltning. 2008. *Skitt jakt*. Informasjonsbrosjyre på internett. http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=1002044

Fox, A. D., Madsen, J., Boyd, H., Kuijken, E., Norriss, D. W., Tombre, I. M. and Stroud, D. A. 2005. Effects of agricultural change and abundance, fitness components and distribution of two arctic-nesting goose populations. *Global Change Biology* 11: 881-893.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 2010. Forvaltningsplan for vår- og høsttrekkende kortnebbgås i Nord-Trøndelag. Rapport Miljøvernavdelingen 03/2010, 42 s.

Madsen, J. 1998a. Experimental refuges for migratory waterfowl in Danish wetlands. I. Baseline assessment of the disturbance effects of recreational activities. *Journal of Applied Ecology 35*: 386-397.

Madsen, J. 1998b. Experimental refuges for migratory waterfowl in Danish wetlands. II. Tests of hunting disturbance effects. 35: 398-417.

Pedersen, P. H. 2007. *Kortnebbgås – god organisering og tilrettelegging for jakt som en viktig del av forvaltningen av kortnebbgås*. Foredrag på seminar "Kortnebbgås og lokale forvaltningsutfordringer" Høyskolen I Nord-Trøndelag, 19.oktober 2007.

Schou, J. S. & Bregnballe, T. 2007. Management of Water Bird Shooting by Voluntary Agreements in Denmark. *Sustainable development* 15: 111-120.

Søreng, S. U. 2008. Kortnebbgjess på rast i et meningslandskap. Beiteproblematikken i Nord-Trøndelag sett fra gårdbrukere og forvaltning. *Norut Rapport* 2008:1. 79 pp. ISBN 978-82-7571-166-1.

Trinder, M. N. & Madsen, J. 2008. Predictive modelling of the Svalbard Pink-footed Goose *Anser brachyrhynchus* population: an evaluation of the potential impacts of increased hunting pressure. Vogelwelt 129: 158-168.

Tombre, I.M., Madsen, J., Eythórsson, E., Søreng, S. U., Tømmervik, H. & Kristiansen, A. 2009. Jakt på kortnebbgås i Nord-Trøndelag 2008. En evaluering og forslag til fremtidig forvaltningspraksis. NINA Rapport 431, 36 s.

7 Vedlegg

7.1 Vedlegg I: Jaktkort Egge tildelingsområde 2010

Egge tildelingsområde BA
v/Odd Jerpstad
Overrein i Egge
7724 STEINKJER
Mobiltelefon: 951 22 203
e-post: oddjer@frisurf.no
Bankkonto: 9365.05.29330
Org.nr. 986 222 219

JAKTKORT

Gåsejakt i perioden 10.08.10-23.12.10

Dette jaktkortet er kun gyldig sammen med kart for aktuell periode og kvittering for innbetaling (utskrift fra nettbank godtas). Det må tas kontakt med kortselger før innbetaling.

Pris for dagskort er kr. 50, ukeskort kr. 150 og sesongkort kr. 350. Dag eller ukenummer (for eksempel "Gåsejakt uke 38") og navnet på jaktkortinnehaveren må stå på kvitteringen.

Tillatelse til jakt og ferdsel på innmark er begrenset til de teigene/åkrene som er markert på utlevert kart. Skyting skal kun skje med hagle. Skudd skal ikke løsnes før kl. 06.00 mandag til fredag, og ikke før kl. 07.00 på lørdag og søndag. Jakta må avsluttes senest kl. 14.00, det er altså ikke tillatt med kveldsjakt.

Kamuflasje settes opp og tilgjengelige lokkegjess utplasseres. Det anbefales å bruke 2-3 stående gjess (voktere) og resten beitende lokkegjess. Død gås støttes opp med pinner og brukes til videre lokking. Anbefalt skyteavstand maksimalt 25 meter.

Husk å ta med tomhylser og annet avfall når posten forlates.

Fellingsrapport sendes inn umiddelbart etter siste jaktdag, via post, e-post eller SMS:
.....

Navn på jaktkortinnehaver:.....

Postadresse: .....

E-postadresse:.....

Mobilnr.....

Jakt-/fellingsrapport uke nr.:			Man	Tir	Ons	Tor	Fre	Lør	Søn
Postnr. iht. kart:									
Ant. jegere ved felles innrapportering:									
Antall skutte per art per dag:		Kortnebbgås							
		Grågås							
		Kanadagås							
		Stripegås							
Ca. antall skudd totalt for hele uka:		Sum antall felte gås for hele uka:							

For gås som er merket med halsring og/eller fotring skal ringdata, fellingssted og fellingsdato innrapporteres.

7.2 Vedlegg II: Jaktinformasjon Skogn 2010

Regler for jakta:

- Det er strengt forbudt å ha med halm/høy fra andre åkre. Dette gjelder også åkre som grenser til aktuell åker. Dette for å hindre spredning av floghavre og plantesykdommer.
- Smygjakt og støkkjakt forbudt dette for å ikke forstyre gåsa unødvendig mye og få gjessene til å bli i lengre i området og optimalisere jakta.
- Riflejakt forbudt dette for og trygge både jegere, publikum og husdyr da jakta i hovedsak forgår i områder hvor en forsvarlig bruk av kule våpen er vanskelig.
- Gås skal ikke støkkes med mindre en skal legge seg til på den aktuelle teigen en har reservert.
- Gås skal ikke støkkes om en ikke har jakt rett på teigen.
- Gås som ligger ujakta åker skal få ligge i fred til påfallende jakt dag.
- Åkre som det er mer enn en jakt teig skal det være minimum 500 meter i mellom jaktlagene
- Alt slakteavfall skal taes med ut av jaktområde
- Jaktkort skal legges i bli ruten under jaktutøvelsen, dette for å lette oppsynets arbeide.
- Parkering kun på anviste områder
- Det skal leveres jakt rapport, ved innlevering av jaktrapport er enn automatisk med i trekning av lokkeutstyr og blinds.
- Fint om dere kommer med tilbakemeling om hvordan dere synes opplegget fungerer, det kan sendes til jaktskogn2010@gmail.com

Skitt jakt!

Jaktregler ved jakt etter gås i Skogn/Ekne område 2010

Jakttider :

Mandag: 04.00-12.00

Tirsdag: 04.00-12.00

Onsdag - ingen jakt/Fredet

Torsdag: 04.00- 12.00

Fredag: 04.00-12.00

Lørdag: 04.00 -12. 00

Søndag: 12.00-22.00

- **Reservering av teig må skje dagen før jakta, teigen må reserveres dagen før jakta i tidsrommet kl 17:00-21:00**

Fremgangsmåten for gåsejegeren:

1. *Kjøp jaktkort for aktuelle soner*
2. *Finn ut hvilken teig i denne sonen du vil jakte på neste dag*
3. *Kontakte kontaktpersonen for sonen, og reservere teigen for jaktlaget, alle teiger er skiltet*
4. *Sett deg nøye inn i jaktreglene, og følg disse.*
5. *Legge jaktkort godt synelig i bilen, for å lette tilsynets arbeide, samt at du slipper å bli forstyret under jakta*
6. *Max skyte avstand 25 meter*
7. *Jegeren er selv ansvarlig for sikkerheten*

7.3 Vedlegg III: ”Hand out” til jegere i Skogn; informasjon om aktuelle gåsearter.

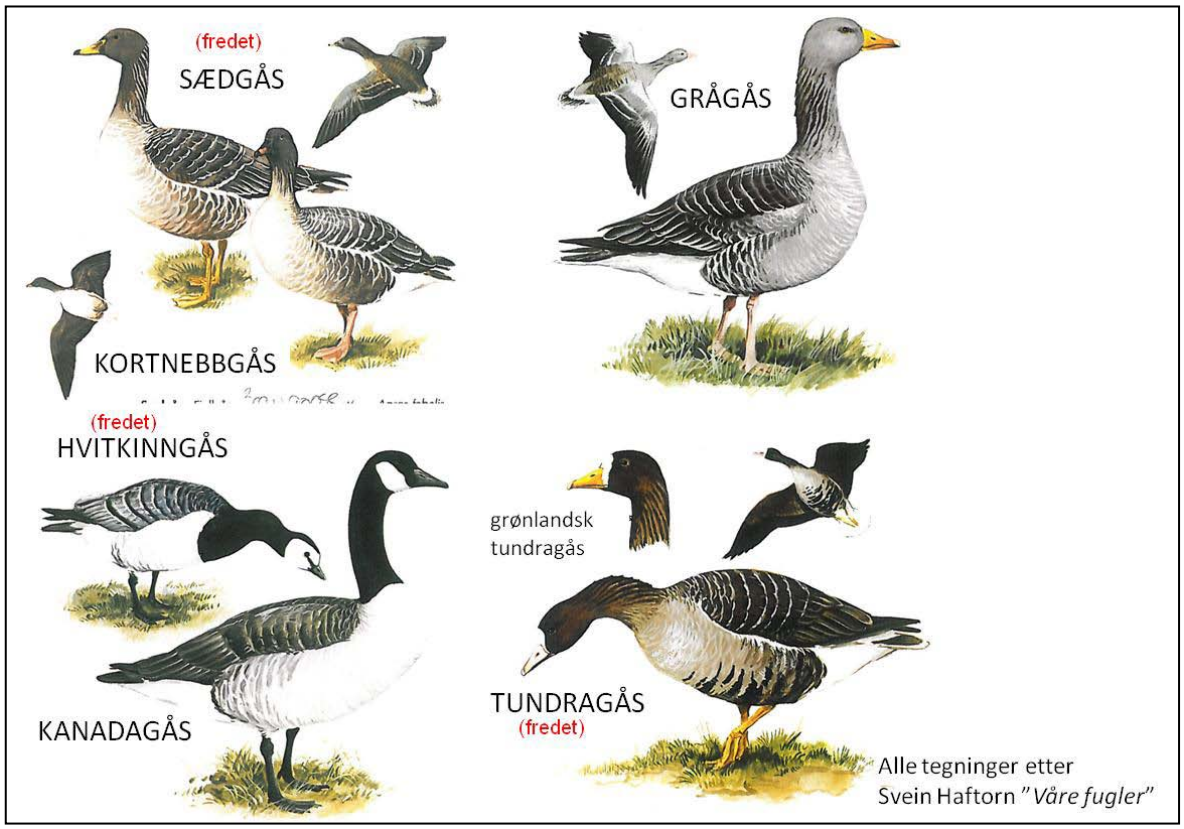

NINA Rapport 655

ISSN:1504-3312
ISBN: 978-82-426-2237-2

Norsk institutt for naturforskning
NINA hovedkontor
Postadresse: 7485 Trondheim
Besøks/leveringsadresse: Tungasletta 2, 7047 Trondheim
Telefon: 73 80 14 00
Telefaks: 73 80 14 01
Organisasjonsnummer: NO 950 037 687 MVA

www.nina.no

Grafisk utforming: NINA
Omslagsfoto: Per Jordhøy, Børre Dervo,
Knut Kringstad, Tycho Anker-Nilssen